

Nr 62

Av herr **Börjesson** i Falköping m. fl., om inrättande av ett ekonomiskt förvaltarskap som alternativ till omyndigförklaring.

(Lika lydande med motion nr 54 i Första kammaren)

Det torde vara obestridligt att omyndigförklaring av en person i många fall betraktas som en mycket betydande begränsning av den enskildes fri- och rättigheter. Det förekommer därför att person som uppenbarligen icke själv är kapabel att sköta t. ex. förvaltningen av sina tillgångar, även om han är medveten om detta förhållande, icke är villig medverka till en omyndigförklaring. Tyvärr är möjligheterna att på annat sätt skydda vederbörandes ekonomiska intressen tämligen begränsade.

Mycket talar för att möjligheter att erhålla ett begränsat ekonomiskt skydd utan omyndigförklaring borde skapas. De krav som bör kunna ställas på ett dylikt skydd skulle kunna sammanfattas på följande sätt: Huvudmannen skall tills vidare eller för viss tid ha möjlighet överlämna förvaltningen av sina tillgångar — helt eller delvis — till annan utan bibehållande av dispositionsrätt. Tillfredsställande garantier bör givetvis föreligga mot misskötsel av förvaltningsuppdrag av denna karaktär.

Genom privaträttsligt avtal föreligger möjlighet, att uppdraga åt någon fysisk eller juridisk person att handha förmögenhetsförvaltning, s. k. sysslomannaskap. Sådant uppdrag kan lämnas exempelvis till närstående kompetent person. Därvid är att märka att omfattningen av sysslomannens befogenheter helt bestämmas genom avtalet med huvudmannen, som även när som helst kan återkalla uppdraget. Huvudmannens förmåga att själv företaga rättshandlingar begränsas ej heller genom etablerande av ett sysslomannaskap, varför det mycket väl kan tänkas att han och sysslomannen företar kolliderande dispositioner beträffande tillgångarna. Risk för misskötsel av förvaltningen från sysslomannens sida föreligger knappast när funktionen fylles av ett bankföretag. Rimligt skydd mot trolöshet eller vårdslöshet av fysisk person kan i allmänhet erhållas genom garantiförsäkring.

Den möjlighet, som föreligger i vissa utländska rättssystem, att under vissa förutsättningar genom myndighets försorg etablera en mindre omfattande form

av förmögenhetsrättslig representation än förmyndarskapet, s. k. kuratel, föreligger endast i mycket begränsad utsträckning i svensk rätt. Tillämpligt i detta sammanhang torde endast stadgandet i 18 kap. 3 § föräldrabalken vara. Där stadgas, att om någon för sjukdom, som kan antagas vara övergående, är ur stånd att bevaka sin rätt eller förvalta sin egendom, skall rätten kunna förordna god man att bevaka den sjukes rätt och förvalta hans egendom. Dylikt förordnande kräver den sjukes samtycke såvida ej hinder föreligger att inhämta detta.

Med hänsyn till de snäva förutsättningarna för anordnande av godmanskap eller kuratel enligt detta lagrum torde dessa möjligheter mera sällan komma till utnyttjande. Ett kuratel av här skisserad art uppfyller för övrigt lika litet som sysslomannskapet kravet på att huvudmannen skall, så länge han har en företrädare i förmögenhetsrättsligt avseende, sakna rätt att företaga egna förmögenhetsdispositioner. Däremot är kontrollen över den gode mannens förvaltning betryggande ordnad eftersom denne står under överförmyndarens uppsikt.

Möjligheterna att med stöd av nu gällande rätt skapa ökat skydd mot förmögenhetsförlust till följd av bristande förmåga hos ägaren att tillvarataga sina egna intressen är sålunda mycket begränsade om de inledningsvis uppställda kraven på skyddets effektivitet skall upprätthållas. Uppenbart är, att det finns ett stort behov av ett effektivt ekonomiskt stöd för vad man skulle kunna kalla "bräckliga" personer, d. v. s. personer som på grund av ålderdom, viljesvaghet eller annan orsak är oförmögna att bedöma räckvidden av sina ekonomiska transaktioner. Om dessa personer själva får behålla dispositionsrätten till sina tillgångar eller när som helst kan återkalla stödet saknar ju arrangemanget praktisk betydelse.

Det vore motiverat att här nämnda möjligheter till skydd kompletterades med möjlighet för domstol att efter anhållan från enskild person eller honom närstående förordna en särskild "förvaltare". Förvaltarens uppgift skulle vara att på bästa sätt förvalta de anförtrodda tillgångarna med beaktande givetvis av att huvudmannen skulle få sina rimliga intressen tillgodosedda även vad beträffar personliga utgifter. Förordnandet av förvaltare borde kungöras på sätt som skulle vara tillfredsställande för tredjemans godtroskydd. Förvaltarens verksamhet bör stå under offentlig kontroll.

Det synes tänkbart att vidga tillämpningsområdet för kuratel enligt 18 kap. 3 § föräldrabalken till att även omfatta förvaltare i enlighet med vad här ovan skisserats. I många fall skulle detta vara ett bättre alternativ än den mera drastiska omyndighetsförklaring, som nu vanligen endast står till buds för skydd av ekonomiska intressen för personer som av en eller annan anledning icke själva har möjlighet att överblicka sina åtgärder.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning beträffande vidgandet av stadgandet i 18 kap. 3 § föräldrabalken om god man till att även gälla förordnande av förvaltare i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 18 januari 1963

Bengt Börjesson
i Falköping

Erik Larsson
i Norderön

Dav. Gomér

Arne Persson
i Heden

Fritz Börjesson
i Glömminge

John Eriksson
i Bäckmora

Lennart Mattsson

Gunnar Larsson
i Luttra

Arne Magnusson
i Nennesholm
